

78
Գ-31

25 OCT 2010

ՕՅԱՆԻԿ ԳԱՍՊԱՐ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ
ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. ԳԻՐԳ

ԲԱՐԻՋԵԱՆ ՆՈՐ ՈՒ ԴԻԻՐՈՒՍՈՅ ԸՆԹՈՏՈՎ

ԿԱՐԴԱԼ, ՇԵԳԵԼ, ԵՐԳԵԼ

1922

Կ. ԳՈՒԼԻՍ

13 MAR 2013
0705 130 25

3961

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Օ. ԱՐՋՈՒՄԱՆ
№ 329

63190-67

Յարգելի

Տիար Օհանիկ Գասպար,

Շնորհակալութեամբ կարդացի ինձ ուղարկած՝ Ձեր «Երաժշտութեան դասագիրքը Ա. Տարուան»-ի ձեռագիրը:

Այն մեթոդը որ դուք ընդգրկել էք Ձեր դասագրքին մէջ, հետեւելով ֆրանսական ամենալուրջ դպրոցական դասագրքերից A. Martmontel-ի մեթոտին, ամենաուղիղ եւ ամենազիւրին ճանապարհներից մէկն է սորվեցնելու երախային՝ պարզ ու շիւրին միջոցով՝ նողագրութեան եւ անոր երգելու արուեստը:

Ձեր այս գործը կարող է ծառայել աշակերտութեան համար իբրեւ ձեռնարկ ուղղեցոյց, եւ մասամբ լրացնել այն խոշոր պակասը որ զգալի է մեր դպրոցական երաժշտութեան մէջ:

Խորին յարգանքներով

ԵՐԱԺՇՏԱԳԷՑ
Յ. ՄԵՀՐԱՊԵԱՆ

20 Յուլիս 1922, Կ. Պոլիս

• 95 •

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Երաժշտութիւնը, այսօր, չափանիշն եղած է համայնքներու, եւ համայնքներու՝ քիզիքական-բարոյական ու հոգեկան բարձրութիւնը կարելի է նժարել իր ուրոյն՝ երաժշտութիւնով: Երաժշտութիւնը՝ համայնքը յաւերժացնելու համար գոյութիւն ունեցող միակ ազդակն է, որով կը կոկորին նկարագիրներն ու կը կերտուին անդորր ու խաղաղ իտէալապաշտ քաղաքականութիւնը, հեշտալուր ու դաշնաւոր քաղաքակրթութիւնը որ՝ համաշխարհային երջանկութիւնն իսկ է:

Երաժշտութիւնը երկրային հաւատամքը ու երկնային հաւատքն է, որով՝ «Աղբիւր բարութեան»ին հասնելու առհաւատչեան:

Երաժշտութիւնը Աստուածացումն իսկ է:

Այս բոլոր հաւատալիքներով տարուած, նկատի ունենալով մանաւանդ, դժբախտաբար մեր մէջ երաժշտական դաստիարակութեան յետամնացութիւնը եւ դասականացած դասագրքերու զգալի պակասը, համարձակութիւնը ունեցայ հրապարակ բերել, ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԴԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ անուն դասագիրքս, նպատակը եւ փափաքը ունենալով միմիայն դասականացնել երաժշտական դաստիարակութիւնը մեր մէջ:

Իմ նպատակս ու փափաքս իրականացնելու եւ գիտակցաբար առաջնորդուելու եւ առաջնորդելու համար, ինձ ուղղեցոյց ընտրած եմ, հանրաձանօթ Բարիզեան «Իօնսէրվաթուարի» Փրօֆ. A. Monmartel-ի երաժշտութեանց դասընթացքները՝ որոնց եզական արժէքին համար գնահատականներ ստորագրած են Inspecteur Professeurներ.— Ambroise-Thomas, Y. Massenet, C. Saint-Saëns, E. Reyer, Ch. Gounod, Delibes, Th. Dubois, Paladilhe, Laurent de Rillé, Henry Altés Massenet, Jules Cohen, Barthe, C. Hubans, R. Mardier de Montjau, E. Delle Sedie, A. Danhauser.

Երաժշտական դաստիարակութեան համար անհրաժեշտ է մարդկային բանականութեան մէջ, յիշողութեան կարողութիւնը զարգացնել: Այս սկզբունքով երաժշտական դաստիարակութիւնը ներկայացուցած եմ նախ իբր լեզու, գիտութիւն եւ արուեստ, եւ այս սկզբունքին հետեւելով կազմած եմ դասագիրքին երաժշտական սկզբունքներուն բացատրութիւնները, օրինակները, վարժութիւնները, հրահանգները եւ թելադրութիւնները, այնպէս որ ասոնցմէ իւրաքանչիւրը նախ յիշողութեան մէջ որոշ ու յստակ բացատրութիւններով կը քանդակուին եւ պատկերները զգայարաններու միջոցաւ ու բացատրութիւններու հետ զուգընթաց կը դրոշմուին. իսկ յիշողութեան մէջ դրոշմուածները՝ գիտական

(թուաբանական) տուեալներով կը լուծուին եւ այսպէսով, ու պատկերներուն դասականացած ոճովը կը ստեղծուին մեթոտիկ երաժշտական ոգին եւ այսպէսով կը կերտուի գեղարուեստի աստիճանական զարգացումը: Իմ համոզումովս՝ այս է երաժշտական դաստիարակութեան մէջ բարձրանալու միակ միջոցը:

Երաժշտական դաստիարակութեան համար մեթոտիկ ոգիին կազմութիւնը՝ առաջին պէտքն է եւ այս համոզումով ահա՛ դասագրքքիս մէջ վարժութիւններու մեծ թիւ մը մտցուած չեն: Նախ պէտք է պատկերներ ստեղծուին ուսուցչին կողմէ, ինչու որ ամէն արհեստ եւ գեղարուեստ պատկերներով կը ծանօթանան յիշողութեան եւ ամէն պատկեր կը ստեղծուի զգայարաններով եւ կամ զգայարաններու միջոցով կը դրոշմուի յիշողութեան վրայ: Ահա՛ այս պատճառով ուսուցիչը պէտք է ստեղծէ եւ գետեղէ պատկերները եւ այդ պատկերներով աշակերտը կը վարժուի մեթոտիկ ոգիին եւ կը ստեղծէ իր զգայարաններուն ծանօթութիւններով պատկերներ, եւ քանի որ երաժշտական պատկերներու ծանօթութիւնները որրանէն յիշողութեան մէջ կը քանդակուին, անոնք ալ կը կոփուին ու կը կոկուին, երաժշտական մեթոտիկ ոգիով միայն:

«Երաժշտական Դաստիարակութիւն»ը անուն դասագիրքս հրապարակ բերելէ առաջ, շատ մը օտար եւ ոչ օտար երաժիշտ մասնագէտներու հետ գաղափարի փոխանակութիւններ ունեցած եմ ու անոնց թելադրանքները նկատողութեան առած եմ: Եւ անոնց բոլորին իմ յարգանքներս ու շնորհակալիքս: Իմ յարգանացս եւ երախտագիտական զգացումներուս իբր հաւաստիք, մեծայարգ երաժշտագէտ Պ. Յ. Մեհրապեանի խրախուսիչ տողերը սրտի անհուն գոհունակութիւնով կը դասեմ իմ ձեռնարկիս իբր նախաբան:

Կանխաւ շնորհակալիքս յարգոյ պաշտօնակից արուեստակիցներուս յայտնելով, պիտի խնդրեմ որ, բարեհաճին իրենց թելադրութիւնները ուղղել իմ հասցէին: Ամէն պարագայի տակ իմ ձեռնարկը կատարելութիւն մը չեմ դաւանիր՝ քանի որ գեղարուեստի մէջ կատարելութիւն յուսալ եւ փնտռել ովկէանի ամեհի կոհակներուն հետ կուրիլ եւ անոնց կուրծք տալ կը նշանակէ . . . :

Հ Ե Ղ Ի Ն Ա Կ Ը

ԱՏՐԷՍՍ՝

Orphenage of Lord Mayor's Fund Eren-keuy.
British Post. O. B. 262 Constantinople.

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դ Ա Ս Ա.

Ե Ր Ա Ժ Շ Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. Երաժշտութիւնը, լեզու մ'է, գիտութիւն մ'է, եւ արուեստ մ'է:
2. Երաժշտութիւնը լեզու մ'է, բոլոր լեզուներուն պէս ունի իր տառերը «այբուբենը» եւ իր տառերուն շնորհիւ, ունի արտայայտումի կարողութիւնը: Ուրիշ բոլոր լեզուներուն պէս ունի իր զանազան բարբառները:
3. Երաժշտութիւնը գիտութիւն մ'է, ուսողութեան բոլոր հրահանգներովը երաժշտական ձեւերն ու կերպերն, աստիճաններն ու բաժանումներն կը կատարելագործուին:
4. Երաժշտութիւնը արուեստ մ'է, ուրիշ բոլոր արուեստներու նման՝ զգայարանի միջոցաւ կը հրապուրէ, կը հետաքրքրէ միտքն ու հոգին:
5. Երաժշտութիւնը կը կատարուի մարդկային ձայներով կամ երաժշտական գործիքներով եւ այսպէս մին կը կոչուի ձայնական (musique vocale) եւ միւսը գործիական երաժշտութիւն (musique instrumentale):
6. Երաժշտական տառերը եօթը հատ են եւ ունին իրենց որոշ աստիճանները եւ իրենց յատուկ ձեւերն ու անունները՝ որոնցմով կը զանազանուին իրարմէ եւ բոլորը մէկ կը կոչուին ձայնանիշ (notes):
7. Երաժշտական ձայնանիշերը հետեւեալներն են իրենց անուններով:

1	2	3	4	5	6	7
so	rk	մի	Տա	սոլ	լա	սի

Հարցարձ. Ա. — Ի՞նչ է երաժշտութիւնը 2. — Ինչո՞ւ համար լեզու, գիտութիւն եւ արուեստ է կ'ըսուի. 3. — Երաժշտութիւնը ի՞նչ միջոցներով կը կատարուի. 4. — Քանի՞ տառեր ունի եւ ինչպէս կը կոչուին:

Ուսուցչի՞նք. — Երաժշտութիւնը իբր լեզու, գիտութիւն եւ արուեստ բացատրելու պարագային յարմար եւ ճիշտ տեղն է, երաժշտական լեզուին, ուսուցչաբարբառներուն վրայ տեղեկութիւններ տալ, իբր գիտութիւն, թուել չափաբերութիւն (rythme), աստիճանական տեւողականութիւնը ուսողութեան կանոններով ցոյց տալ նոյնիսկ՝ իբր արուեստ, թուել ականջին միջոցաւ մտքին ու հոգիին ըրած ազդեցութիւնները ինչպէս նաեւ պատմական ազդեցութիւնները:

ԴԱՍ Բ.

ՁԱՅՆԱՆԻՇԵՐ «NOTES»

8. Ձայնանիշերու անունները եւ անոնց յաջորդական ձայներուն զանազանութիւնները որոշելու համար կը գործածուին հինգ գծեր (portée) որոնք միշտ զուգահեռական են:

ՀԻՆԳ ԳԾԵՐ «LIGNE» PORTÉE

9. Հինգ գծերէն զատ կան նաեւ միջագծեր (interlignes) ու յաւելուածական գծեր (lignes supplémentaires).

10. Միջագծերը կը գտնուին հինգ գծերուն մէջտեղերը, իսկ յաւելուածական գծերը՝ հինգ գծերուն վերի եւ վարի կողմերը: Հինգ գծերը եւ միջագծերը կը համրուին վարէն վեր:

11. Երաժշտական ձայնանիշերը հետեւեալներն են, որոնք իրարմէ կը տարբերին աստիճաններով:

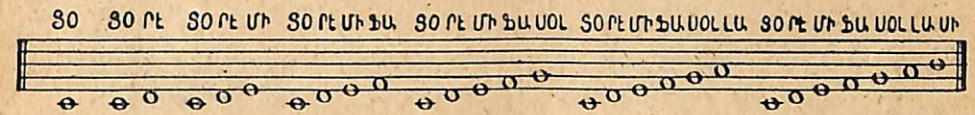
Հարցառեմ. — 1. Ձայնանիշերու անունները եւ անոնց ձայնական աստիճանները ի՞նչպէս կը ֆանչցուին. 2. Գծերը քանի՞ հատ են եւ քանի՞ տեսակ, գծերը ի՞նչպէս կը համրուին. 3. Քանի՞բերորդ գծերուն վրայ կը գտնուին ձայնանիշերը:

Ուսուցչին. — Գծերու տեսակները բացատրելու ատեն, յաւելուածական գծերու ստեղծումին զեղարուեստական ազդեցութիւնը ցոյց տալ, գծելով փոխան հինգ գծերու, շատ մը գծեր՝ ձայնանիշերով միասին:

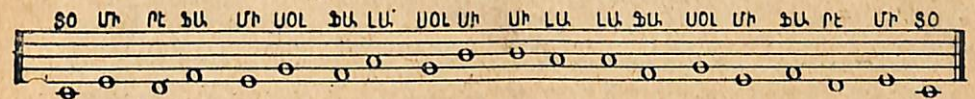
Հրահանգ. — Գրեցէ՛ք յաւելուածական գծերու մէջ գտնուող ձայնանիշերու անունները, նոյնպէս գրել գծերու վրայ գտնուող ձայնանիշերը երեքական անգամ:

ԵՐԹԸ ԶԱՅՆԱՆԻՇԵՐՈՎ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

II.

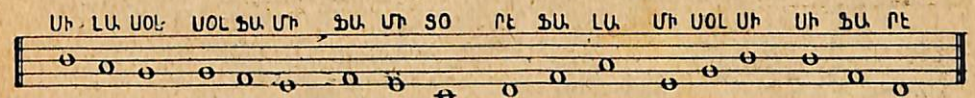
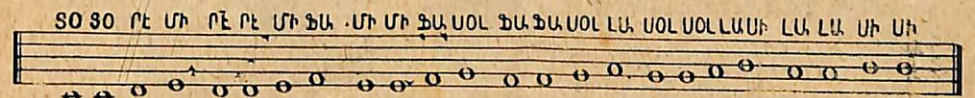
Բ.

Գ.

ԽԱՌՆ ԵՒ ԿԵՆՍԿ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրահանգ. — 1. Վերի վարժութիւններուն ո՞ր գծի վրայ գտնուիլը եւ անունը պէտք է ըսել: 2. Գծերու համրանքով զոց շարել ձայնանիշերը: 3. Երկու անգամ ընդօրինակել մաքուր, հոգ տանելով զեղագրութեան:

Ուսուցչին. — Վերի վարժութիւններէն զատ գծերու աստիճաններուն վրայ ձայնանիշեր շարել եւ անոնց անունները կրկնել տալը անհրաժեշտ միջոց մըն է յիշողութիւնը սրելու:

Դ Ա Ս Գ.

ԲԱՆԱԼԻՆԵՐ "CLEFS,"

12. Ձայները գլխաւորապէս կը բաժնուին երկու մասերու. — Բնական եւ անբնական. մարդերու եւ կենդանիներու ձայները բնական են. իսկ իրերու ձայները անբնական են. մարդոց շինած գործիքները նաեւ բնական ձայներ են եւ կամ բնական ձայներու յարմարցուած են:

13. Ձայները կ'ըլլան երկու տեսակ, սուր եւ բաւ, եւ ասոնցմէ կը կազմուին ձայներու տեսակները՝ զիլ, կիսագիլ, բամբ եւ այլն:

14. Ձայներու զանազան տեսակներուն համեմատ կան յատուկ նշաններ՝ որոնք կը կոչուին բանալիներ եւ այս բանալիներէն ամէնէն գործածականը (սօլ) ի բանալին է որ կը դրուի սուր ձայներու ընթացքը ցուցնելու համար, որոնք կը գտնուին գծերու, միջագծերու եւ յաւելուածական գծերու մէջ:

ՄԻ ՍՕԼ ՍԻ ՐԵ ԾԱ ԵՅ
ՍՕԼԻ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐ ԶՐԵԳ ԳԾԵՐՈՒ
ԼՐԱՆ ԳՏՆՈՅՈՒ ԶԱՅՆԱՆԵՐԵՐ

ԾԱ ԼԱ ՏՕ ՄԻ
ՍՕԼԻ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐ ԶՈՐՍ ՄԵՋԻԿԵՐԵՐԸ
ՄԷՂ ԿՏՆՈՅՈՒ ԶԱՅՆԱՆԵՐԵՐ

ՍՕԼԻ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐ ԶՍԻՐ ԵՒ ԶԼՐԵ ԶԱՅՆԱՆԵՐԵՐԸ
ԳԵՐԱՆԵ ԳՐԱՆԵ ԳԵՐԱՆԵՐԸ ԼՐԱՆԵՐԸ ԵՐԵՐԵՐԸ
ՐԵ Օ

ՍՕԼԻ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐ ԲՈՒՄ
ԶԱՅՆԱՆԵՐԵՐԸ ՐԵ Օ ՄԻ ԾԱ ՍՕԼ ԼԱ ՍԻ ՏՕ ՍԻ ԼԱ ՍՕԼ ԾԱ ՍԻ ՐԵ
ՐԵ Օ ՄԻ ԾԱ ՍՕԼ ԼԱ ՍԻ ՏՕ ՐԵ ՄԻ ԾԱ ՍՕԼ

ԽԱՌՆ ՎԱՐՃՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բանալիներու մէջ ամենէն գործածականը եղող սօլի բանալին իր անուընդ առած է սօլ ձայնանիշէն եւ այդ պատճառաւ կը սկսի սօլի ձայնանիշին երկրորդ գծէն:

ՍՕԼ Ի ԲԱՆԱԼԻՆԵՐ ԶԻՆԳ ԳԾԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ԴՐՈՒՈՂ
ԶԱՅՆԱՆԵՐԵՐԸ ՎԱՐՃՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻ ՍՕԼ ՍՕԼ ՍԻ ՍԻ ՐԵ ՐԵ ԾԱ ԾԱ ՐԵ ՐԵ ՍԻ ՍԻ ՍՕԼ ՍՕԼ ՍԻ

ՄԻ ՍՕԼ ՍԻ ՍՕԼ ՍԻ ՐԵ ՍԻ ՐԵ ԾԱ ԾԱ ԾԱ ՐԵ ՍԻ ՐԵ ՍԻ ՍՕԼ ՍԻ ՍՕԼ ՍԻ

ԶՈՐՍ ՄԵՋԻԿԵՐԸ ՄԷՂ ԴՐՈՒՈՂ
ԶԱՅՆԱՆԵՐԵՐԸ ՎԱՐՃՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

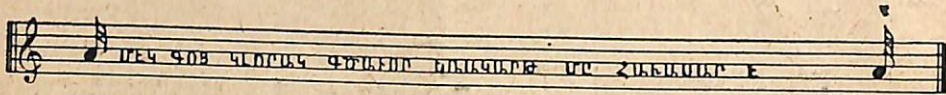
ԾԱ ԼԱ ԼԱ ՏՕ ՏՕ ՄԻ ՄԻ ՏՕ ՏՕ ԼԱ ԼԱ ՍԻ ՄԻ ՏՕ ԼԱ ԾԱ

ԾԱ ԼԱ ՏՕ ԼԱ ՏՕ ՄԻ ՄԻ ՏՕ ԼԱ ՏՕ ԼԱ ԾԱ ԾԱ ԼԱ ՏՕ ՄԻ

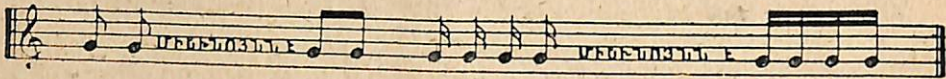
ԽԱՌՆ ԵՒ ԿՐԿՆԱԿ ՎԱՐՃՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶԱՅՆԱՆԵՐԸ ԽԱՌՆ ՎԱՐՃՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԽԱՌՆ ԵՒ ԿՐԿՆԱԿ ՎԱՐՃՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրահանգ. — 1. Չերի վարժութիւնները կարդալ. 2. Ո՞ր գծերու մէջ գտնուիլ՝ գոց ըսել. 3. Գանիքերորդ գծին վրայ կը գտնուին. 4 Վարժութիւններուն ձայները հանել եւ ա ռ ի ո՞վ երգել.

17. Ձայնանիշերէն կարթ ունեցողները իրենց կարթերը կը փոխեն գծերու երբ անոնք միանան իրարու հետ :

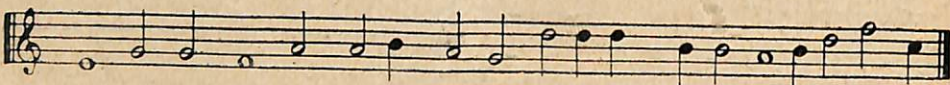

Հրահանգ. — 1. Ձայնանիշերու ձևերը գծել առանց գծերու. 2. Գրել ձայնանիշեր եւ անոնց արժէքին վրայ բարդել զանազան արժէքներու ձևեր.

Ուսուցչին. — Արժէքներու ձևերը այնքան պէտք է սորվի որ ձևերուն համեմատ բացատրութիւնները ըլլան պատճառաբանեալ, այսպէս յիշողութեան մէջ քանդակուած պատկերները մտքին հետ միեւնոյն համեմատութիւնով կ'ընթանան.

ՁԱՅՆԱՆԻՇԵՐՈՒ ԱՐԺԷՔՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԽԱՌՆ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ծանօթ. — Իրարու հետ գծերով միացող կարթաւոր ձայնանիշերը շատ անգամ իրենց հետ միացող արժէքէն յակաս կամ աւելի կ'ըլլան. շայն պարագային միացող զգիծին վրայ կը չդրուի արժէքին զիծըլ.

Յրինակ

Հրահանգ. — 1. Բացատրել եւ հաշուել միացող ձայնանիշերուն առաւել կամ պակաս արժէքը. 2. Կազմել պակաս կամ առաւել ձայնանիշեր. 3. Գրելու համար արագ եւ ճիշդ կերպով ամէն վարժութիւն՝ առնուազն անգամ մը ընթորինակել.

Ուսուցչին. — Մինչեւ արժէքները եղած ձայնանիշերու անուններուն հետ համընթաց շատ դիւրին արժէքները պէտք է ձայնով կարդացնել եւ վարժութիւնները միշտ ընել երաժշտական գործիքի մը միջոցաւ.

Դ Ա Ս Ե.

Չ Ա Փ "MEASURE"

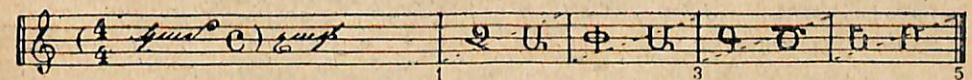
17. Ձայնանիշերու ձևին արժէքին համեմատ՝ ձայներու տեւողականութիւնը կ'ըլլայ ներկար կամ կարճ : Երգի մը եւ կամ երաժշտական կտորի մը բաժնուած հաւասար ժամանակներու տեւողականութիւնը, կը կոչուի երգին կամ կտորին չափը :

18. Չափը երկու դասակարգի կը բաժնուի . մին պարզ չափ «Measure simple» եւ միւսը բաղադրեալ չափ, «Measure composée».

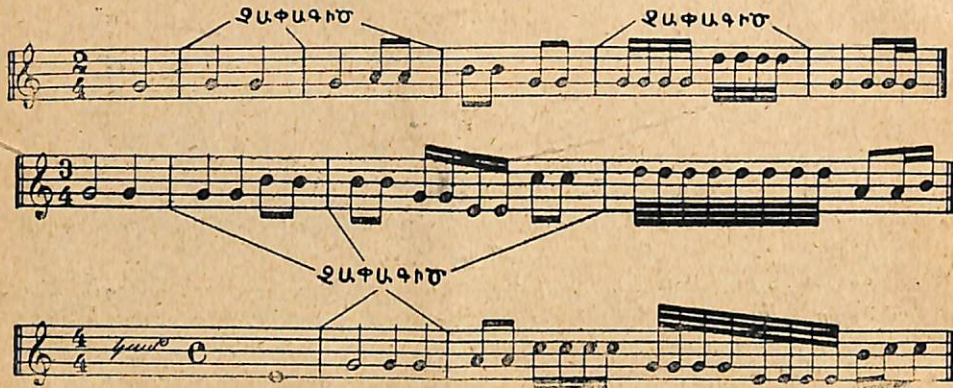
19. Պարզ չափերը երեք հատ են, իսկ բաղադրեալ չափերը շատ են, կը դրուին բանալիէն վերջը :

20. Պարզ չափերն են. $\frac{2}{4}$ երկու $\frac{3}{4}$ երեք $\frac{4}{4}$ չորս $\frac{4}{4}$ չորրորդ $\frac{4}{4}$ չորրորդ $\frac{4}{4}$ չորրորդ

21. Չափերու արժէքներուն հաւասարութիւնը պահելու համար կը գործածուին չափազիծեր, «Barre de mesure»: Չափազծերու մէջ գտնուող ձայնանիշերու արժէքները հաւասար պէտք է ըլլան ցոյց տրուած չափի արժէքին :

Պարզ չափերով վարժութիւններ չափազծերով բաժնուած՝ ցուցուած արժէքին համեմատ :

22. Բաղադրեալ Չափերը «Measure composées. եւ անոնց ամենէն գործածականներն են. $\frac{3}{8}$ երեք ութերորդ $\frac{6}{8}$ վեց ութերորդ $\frac{9}{8}$ ինը ութերորդ

23. Բաղադրեալ Չափերու՝ իւրաքանչիւր ժամանակները կը բաժնուին երեք-երեք արժէքներու. որոնք մէկ ժամանակ կը հաշուուին:

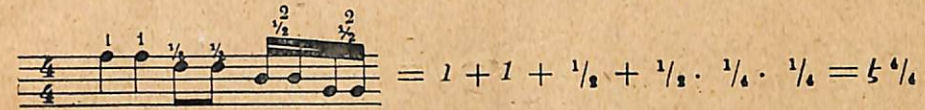

Մտեր. — Այս առաջին տարուան երաժշտական դասընթացին համար բաղադրեալ չափերու տեսութիւնը յարմար չենք տեսած՝ եւ այսքանով բաւականացած ենք:

Հարցարան. — 1. Չափը ի՞նչ է եւ քանի դասակարգի կը բաժնուին 2. Չափերու արժէքներուն հաւասարութիւնը ի՞նչերով կը պահուի. 3. Բաղադրեալ Չափերու վրայ ի՞նչ գիտես:

Հրահանգ. — 1. Երեք պարզ չափերով օրինակներ գրեցէք եւ չափագծերով հաւասարութիւնը բաժնեցէք. վերի օրինակները ընդօրինակեցէք եւ ժայնանիշերուն արժէքը թիւերով վրան նշանակեցէք:

Ուսուցչին. — Չափական գրութիւնը աւելի կատարեալ կերպով հասկնելու համար հետաքրքրական է միշտ թուարանական պարզ չորս գործողութեանց օրէնքներով կազմել չափերը. աշակերտը կրնայ վստահութեամբ շարել ուել չափի պատկանող արժէքները:

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԱՐԶ ՉԱՓԵՐՈՎ

Հրահանգ. — 1. Վերոգրեալ վարժութիւնները ընդօրինակեցէք. 2. Անուններուն ժայներովը կարդացէք. 3. Ա. օ. ու ժայնաւորներով արտասանեցէք. 4. Աջէն ձախ եւ ձախէն աջ միշտ ելէք եւ իջէք. Գրատախտակին վրայ գրեցէք, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ արժէքներուն համազօր արժէքներ:

Ուսուցչին. — Վերի վարժութիւնները աստիճանական միջոցներով են «intervalle», որոնք շատ դուրին են եւ եթէ յարմար է ասկէ ետք իւրաքանչիւր ժայնանիշին տակ ժայնաւորներէն զատ բառեր ընել եւ երգեն. այսպիսով անոնք աւելի հաճոյք վը պիտի զգան եւ առաջին քայլերը պիտի առնեն յօրինողութեան:

63190-67

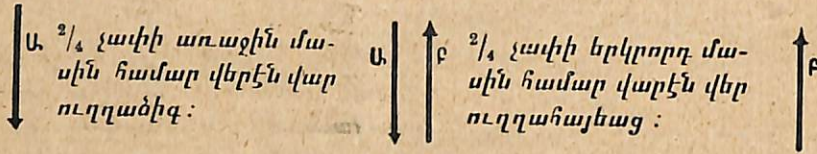
Դ Ա Ս Զ.

Զ Ա Փ Ա Կ Ա Ն Դ Ի Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

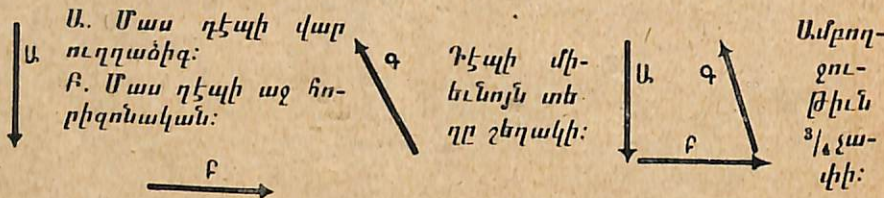
23. Երաժշտական ո եւ է կտորի, մը «Երգի» հաւասար բաժանումները որոշ ու ճիշտ արտայայտելու համար կը գործածուին ժամանակի տեւողութիւնը յայտնող շարժումն գործիքներ:

24. Ժամանակի տեւողութիւնը յայտնող շարժումն գործիքներ կան, ինչպէս՝ Չափահատը. metronoms. բայց աւելի բնականը ու գործածականը ձեռքի շարժումն է՝ ձայնական երաժշտութեան մէջ եւ ոտքի շարժումը՝ գործիական երաժշտութեան մէջ:

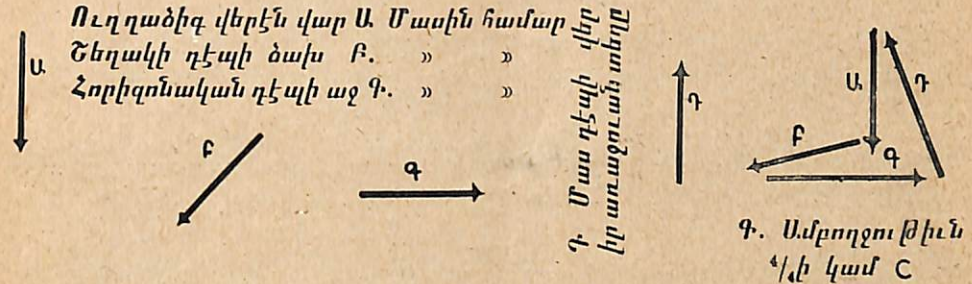
25. Երբ, եղանակի մը չափը (2/4) երկուչորրորդ է, այդ պարագային աջ ձեռքը վերէն վար իջեցնելու է ուղղածիգ. այս կերպը չափին առաջին մասին համար, իսկ երկրորդ մասին համար միեւնոյն ուղղութեամբ վեր առնել:

26. Երբ եղանակի մը չափը (3/4) երեք չորրորդ է, այդ պարագային առաջին մասին համար աջ ձեռքը վերէն վար իջեցնելու է ուղղածիգ. երկրորդ մասին համար հորիզոնական ձեւով դէպի աջ, իսկ երրորդ մասին համար շեղակի դէպի վեր՝ առաջինին համար պատրաստ եղած տեղը:

27. Երբ եղանակի մը (4/4) է չափը՝ այդ պարագային, առաջին մասին համար աջ՝ վերէն վար ուղղածիգ. երկրորդ մասին համար դէպի ձախ, երրորդ մասին համար դէպի աջ եւ չորրորդ մասին համար առաջուան կէտին վրայ ուրկէ շարժում առնուած է:

Դ Ա Ս Է.
Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ "TEMPS,"

28. Ժամանակը կը կազմուի զանազան ձայնանիշերու արժէքներուն միացումով եւ որով կը յօրինուին եղանակները: Եղանակներու չափերը կը լրացուին ժամանակներու մասնակի բաժանուիներով:

Ժամանակներու մասերը երկու արժէքներ որոնք 2/4 չափի մը երկու մասերով կը լրացուի. Չափին (2/4) տեւողականութիւնը:

Ժամանակին մասերը երեք արժէքներ կը կազմեն երեք մասնակի ժամանակներ եւ կը լրացուի 3/4 չափին՝ տեւողականութիւնը:

Ժամանակին մասերը Չորս արժէքները կը կազմեն չորս մասնակի ժամանակ եւ կը լրացուի 4/4 Չափին տեւողականութիւնը:

29. Մէկ արժէքէ միւս արժէք ունեցող ձայնին տեւողականութեան ձեռքի շարժումներով կատարուելը, կը կոչուի չափ գարնել, որով մասնակի ժամանակները կը միանան եւ կը կազմեն չափերու ընթացքը:

Ուսուցիչ. Ինչպէս ասկից առաջ շեղտած եմ թէ ծայնանիշերու արժէքներուն հետ պէտք է ծայնով երգեն եւ այս միշտ պէտք է ըլլայ երաժշտական գործիքի մը միջոցաւ, եւ այս սրինակներէն պէտք է սկսիլ: Զայնանիշերուն տարողութեան չափին հետ ընթանալ եւ միշտ ծայնանիշերու անունները թող տարով օ ա ի ու իւ եւն. ծայնաւորներով երգել, այսպէսով անոնք պիտի վարժուին երաժշտական առգանութեան նոյն իսկ այսպէսով անոնց կեցուածքին եւ բերաններուն դիրքերը պիտի մտնեն պատշաճ ձևին:

34. Երաժշտութեան մէջ չափերուն տեւողական արժէքը կը ցուցուի թիւերով, $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{4}{4}$ եւ ասոնք՝ ուսողութեան մէջ կը կոչուին համարիչ ու յայտարար, նոյնպէս նաեւ, երաժշտութեան մէջ ալ աւելի յարմար է այսպէս անուանել:

35. Համարիչը կը ցուցնէ թէ ո եւ է չափ քանի՞ ժամանակներով կազմուած է. իսկ յայտարարը կը ցուցնէ թէ ամբողջ միութիւնը քանի մասի բաժնուած է եւ ո՞ր մասերը առնուած են: (Միութիւնը երաժշտութեան մէջ $\frac{4}{4}$ ըզն է):

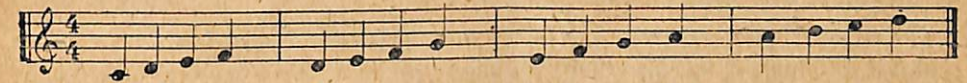
համարիչը կը ցուցնէ թէ երկու ժամանակ կայ յայտարար կը ցուցնէ թէ, ամբողջ միութեան երկու մասերը առնուած է: 1=Ա. մաս, 2=Բ. մաս:

համարիչը կը ցուցնէ թէ 3 ժամանակ կայ յայտարարը կը ցուցնէ թէ $\frac{4}{4}$ միութեան 3 մասերը առնուած է 1=Ա. մաս, 2=Բ. մաս, 3=Գ. մաս:

համարիչը կը ցուցնէ թէ 4 ժամանակ կայ յայտարարը կը ցուցնէ թէ ամբողջ միութեան չորս մասերն ալ առնուած են. $\frac{4}{4}$ ամբողջ միութիւնն է: 1=Ա. մաս, 2=Բ. մաս, 3=Գ. մաս, 4=Դ. մաս:

Ծանօթ. Համարիչը որակն է իսկ յայտարարը քանակն է. թէև ուսողութեան մէջ ամբողջ միութիւնները շատ կրնան ըլլալ $\frac{8}{8}$, $\frac{16}{16}$, $\frac{50}{50}$ բայց երաժշտութեան մէջ միակ $\frac{3}{4}$ ըն է, եւ ատկէ կը կազմուին միւս բոլոր չափերը:

36. Չափերը իրենց որակին ու քանակին համեմատ կ'ըլլան զօրաւոր *temps forte*, եւ կ'ըլլան տկար, *temps faible*: Երկու չորրորդ $\frac{2}{4}$ չափէն Ա. մասը զօրաւոր, Բ. մասը տկար, երեք չորրորդ $\frac{3}{4}$ չափին մէջ Ա. մասը զօրաւոր, Բ. Գ. մասը տկար, Չորս Չորրորդ Չափին մէջ Ա. մասը զօրաւոր Բ. մասը տկար, Գ. մասը կէս զօրաւոր, Դ. մասը տկար:

Դ Ա Ս Ը.

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՅՈՒՄ "LECTURE,"

37. Երաժշտական ընթերցումի վարժութեան համար կը գործածուին երեք միջոցներ, Ա. Չափական ընթերցում: Բ. Զայնանիշերուն արժէքը ծայներով արտայայտել. Գ. Երգել ամէն ծայն իր խօսքերով:

38. Չափական ընթերցումը կը կատարուի ծայնանիշերուն արժէքը չափերով զարնելով եւ ծայնանիշերուն անունները արտասանելով առանց եղանակի «երգելու» *Lecture rythmique*.

- 1.— Չեւքը դէպի վար ուղղածից.
- 2.— Չեւքը դէպի վեր ուղղահայեաց.

39. Զայնանիշերուն արժէքը ծայներով այսինքն եղանակով արտասանել եւ միեւնոյն ատեն ծայնանիշերուն անունները տարը կը կոչուի հեզել (*solfier*), ծայնանիշերը հեզելով կը կազմուի երաժշտական բարբառը՝ երգը:

Լա-սի. — շեգելով երկու բառ. Սի-սո-րէ. — Երեք բառ. Բէ-մի-ֆա. մի. — Չորս բառ.

40. Չայնանիշերուն անուններուն տեղ բառեր շարել կամ շարուածը արտասանել. այսինքն երգել բառերով, որ կը կոչուի ձայներգել (vocaliser):

Իր գե լով միշտ անց նին ժա մեր ու բախ զը ւարթ ըլ լանք բո լորս առ յա կէտ.

41. Չայնանիշերու ընթերցումին՝ հեգելու ատեն, երգելու ժամանակ, պէտք է ուղիղ դիրք ունենայ. գլուխը միշտ բարձր, ձայները արծակուած պարագային խօսքերուն արտասանութիւնը կատարել համարձակ եւ բերանը՝ (խօսքերու) բառերուն ձայնաւորին համաձայն բանալով — ա՛, օ՛, ո՛ւ, ի՛ւ ի՛ եւ ի՛ն., շրթները այնպէս մը խփելու եւ բանալու է որ, առաջին եւ վերջին բաղաձայն գրերը իմացուին:

Ուսուցչին. — Չափահարութեան, եւ հեգելու ատեն արժէքներուն համեմատ պէտք է աշակերտներուն համընդ տալ մէկ, երկու, երեք չորս. եւ ձեռքի շարժումները պէտք է կատարուին ջութակով որուն աղեղը՝ (archette) լաւ չափահար մըն է եւ այսպէսով շուտով իրենց բազուկներուն հաւասար շարժումներին պիտի տրուի. եւ անոնք՝ շուտ կանուխէն զգայաբար պիտի վարժուին չափերու տեսողականութեանը համեմատ ժամանակները հեգել ու երգել:

Ծանօթ. — Երաժշտութեան ընթերցումին համար կարեւոր տեղ ունի նաեւ զրուցատրական վարժութիւնները dictée musicale. որ երկու կերպերով կ'ըլլայ. բերանացի եւ գրաւոր. Բերանացի բացատրութեան համար. վարժութիւնները բացատրել թէ. ո՞ր չափն է եւ ի՞նչ պէս կազմուած է. մինչեւ ո՞ր արժէքները գործածուած են. Գրաւոր զրուցատրութեան միեւնոյն վարժութիւնները գրելով եւ բացատրելով կ'ըլլայ այսպիսով կը վարժուինք աւելի ապահով ու աւելի վստահ կերպով երգելու:

Գ Ա Ս Թ.

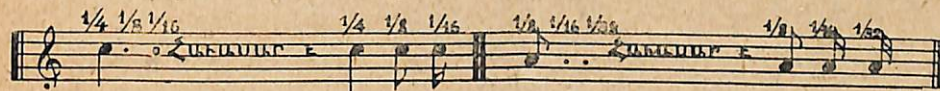
ԿԷՏԱԿՐՈՒԹԻՒՆ (POINTÉE)

42. Երաժշտութեան մէջ գործածուող կէտեր կան որոնք արժէքներ կը ներկայացնեն ձայնանիշերու ձեւերուն նման:

43. Երբ ոեւէ ձայնանիշէ մը ետք կէտ մը «pointe» դրուի, այդ ատեն ձայնանիշին վրայ կէս արժէք մըն ալ կ'աւելնայ:

44. Երբ ոեւէ ձայնանաշէ մը ետք՝ երկու կէտեր դրուին, այդ ատեն իրմէ առաջ գտնուող կէտին վրայ կէս արժէք մըն ալ կ'աւելնայ:

45. Երբ ոեւէ ձայնանիշի մը վրայ կէտ մը դրուի եւ վրան կիսաբոլորակ գիծ մը, այդ ատեն ձայնանիշին արժէքը կ'աւելնայ, որքան որ ուզուի:

Ծանօթ. — Սոյն կէտերը Չայնալուրիան նշաններուն արժէքին վրայ ալ միեւնոյն ազդեցութիւնը ունին. (Չայնալուրիան նշաններուն արժէքները պիտի ցուցուին):

Վ.Ս.Բ.ՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.

Բ.

Գ.

Հրահանգ Ա.—1. Քանի՞ միջոցներ կը գործածուին երաժշտական ընթերցումին համար, 2. Որո՞նք են, Ի՞նչ դիրք եւ ձեւ առնելու է երաժշտութեան ժամանակ, 4. Ո՞ր զգայարանքներուն ուշադիր ըլլալու եւ ի՞նչպէս բերանը բանալ գոցելու է.

Հրահանգ Բ. — 1. Զրուցատրական վարժութիւնները ի՞նչ կերպով ընելու է. 2. Ի՞նչ օգուտներ ունի թուել.

Հրահանգ Գ.—1. Կէտադուրութիւնը ի՞նչ է, 2. Կէտերը ի՞նչ արժէք ունին եթէ ձեկ երկու է, 3. Վրան կիսաբոլորակով ի՞նչ արժէք ունի.

Ուսուցչի հ.—Վերի օրինակները գրելով անոնց արժէքները թուարանական կանոններով լուծել, հեզել եւ ապա եթէ կարելիութիւն կայ՝ երգել.

Դ Ա Ս Ժ.

ԵՐԱՆԳԱՒՈՐՈՒՄ (NUANCES)

46. Երաժշտական երանգաւորումը կ'արտայայտուի զանազան ձեւեր ունեցող երանգաւորումի նշաններով :

47. Երանգաւորումի ձեւերով երաժշտական եղանակները աւելի կը կատարելագործուին, եւ անոնք կը դրուին հինգ զօժերուն վերն ու վարը, հատուած առ հատուած :

Ա. ձեւը կը նշանակէ թէ ձայնը պէտք է

սկսիլ մեղմ եւ զօրացնել հետզհետէ :

Բ. ձեւը կը նշանակէ թէ ձայնը պէտք է սկսիլ զօրաւոր եւ մեղմացնել հետզհետէ :

Դ. ձեւը կիսաբոլորակ գիծ մըն է որ կը միացնէ երկու կամ շատ մը ձայնանիշեր եւ միասին կը կարդացուին ու կ'երգուին :

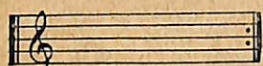
Դ. ձեւը՝ ուր ձայնանիշի մը վրայ դրուած է կէտ մը . կէտը կը նշանակէ թէ ձայները իրարմէ լաւ մը բաժնելու է, եւ հատիկ հատիկ երգելու է :

Ե. ձեւը կը նշանակէ թէ նոյն ձայնը լաւ շեշտելու է :

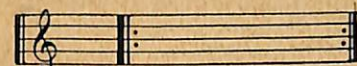
Կ Բ Ե Ն Ո Ւ Մ Ի Զ Ե Ի Ե Բ

Ա. Ձեւ

Երբ որեւէ բանալիէ մը վերջ կը գտնուի երկու չափագծեր՝ երկու կէտերով, այդ պարագային բանալիէն մինչեւ զոյգ չափագծերը գրտնուող հատուածը կը կրկնուի :

Բ. Ձեւ

Երբ որեւէ բանալիէ մը ետք կը գրտնուին իրարմէ հեռու զոյգ-զոյգ չափագրծեր, այդ պարագային զոյգ չափագրծերուն մէջտեղը գտնուած հատուածը կը կրկնուի :

(հո վերջ)

Երբ որեւէ բանալիէ մը վերջ կը գրտնուի զօժերէն վերջ գտնուող այս ձեւ նշանը կը ցուցնէ թէ իրմէ առաջ դրուած նշանին պէտք է դառնալ եւ վերջացնել եղանակը :

Մտածօր. — Երանգաւորումի, նոյն պէս երաժշտական ընթացքի համար կան ուրիշ ձեւեր եւ զանազան անուններով յայտնուած ընթացքի կերպեր, որոնց համար գատ սիւնակի մէջ պիտի ներկայացնենք յարմար ատենին.

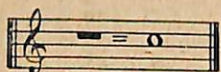
Ուսուցչի հ.— Երաժշտական երանգաւորումի համար վարժութիւնները զանց առնուած են, յաջորդաբար տրուելիք վարժութիւններուն մէջ արդէն պիտի հանդիպինք, որով՝ գործնականապէս անոնց ազդեցութիւններուն եւ ոճերուն պիտի ընտելանանք կամաց կամաց .

Դ Ա Ս Ժ Ա.

Չ Ա Յ Ն Ա Լ Ա Ռ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն (SILENCE)

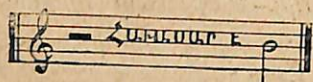
48. Երաժշտական եօթը ձայնանիշերուն եւ եօթը արժէքներուն պէս կան նաեւ եօթը ձայնալուծեան նշաններ, որոնք ունին իրենց որոշ ձեւերը եւ յատուկ արժէքները :

(Pause)

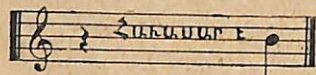
Այս առաջին նշանը որ՝ չորրորդ գծէն կախուած է, ճիշդ բաց կլորակի մը հաւասար արժէք ունի :

(Demi-pause)

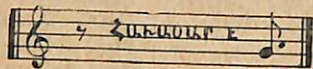
Այս երկրորդ նշանը որ երրորդ գծին վըրայ դրուած է, ճիշդ բաց կլորակ գծաւորի մը հաւասար արժէք ունի :

1/2 (Soupir)

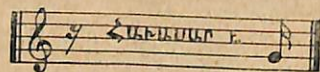
Այս երրորդ նշանը որ երրորդ միջագծին մէջ դրուած է, ճիշդ գոց կլորակ գծաւորի արժէքն ունի :

1/4 (Demi-soupir)

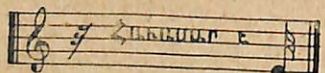
Այս չորրորդ նշանը որ երրորդ միջագծին մէջ դրուած է, ճիշդ գոց կլորակ միակարթի մը հաւասար արժէք ունի :

(Quart de soupir)

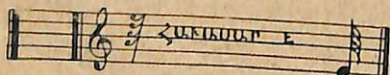
Այս հինգերորդ նշանը որ երրորդ եւ երկրորդ միջագծերուն մէջ դրուած է, ճիշդ գոց կլորակ գծաւոր երկկարթի մը հաւասար արժէք ունի :

(Huitième de soupir)

Այս վեցերորդ նշանը որ առաջին, երկրորդ եւ երրորդ միջագծերուն մէջ դրուած է ճիշդ գոց կլորակ գծաւոր եռակարթի մը արժէքն ունի :

(Seizième de soupir)

Այս եօթներորդ նշանը որ կը դրուի չորս միջագծերուն մէջ ճիշդ գոց կլորակ գծաւոր քառակարթի մը արժէք ունի :

9. Այս ձայնալուծեան եօթը նշաններն, ձայնանիշերէն թէ առաջ եւ թէ ետքը կրնան դրուիլ եւ չափական դրուութեան համաձայն 1/4 ին կը դրուի Ա. նշանը. 3/4 ին կը դրուի Բ. նշանը այսպէս յաջորդաբար :

Հրահանգ. — Եօթը ձայնալուծեան արժէքները գրել. 2. Այս նշաններով կազմել չափեր 1/4 3/4 2/4. 3. Գոց արտասանել ձեւերն եւ որ գծերու վըրայ ու մէջը գտնուիլը.

Ծանօթ. — Շատ ու շատ ձեւական կրկնումներ կատարել տալու է որպէս զի ձեւերուն հետ արժէքներն ալ տպաւորուին մտքին մէջ, եւ պէտք է ցոյց տալ ձայնալուծեան նշաններուն մեծ կարեւորութիւնը. որով կը կատարուի երգեցողութիւնը համաչափ եւ համընթաց.

50. Չայնը երաժշտութեան արուեստին բնական պէտքն ու միեւնոյն ատեն ամենէն յարգի եւ գործնական միջոցն է: Երաժշտական գործիքները, այդ՝ բնական ձայներուն արուեստական նմանութիւնն է իսկ բուն ձայնը մարդու ձայնն է:

51. Բնական ձայնը «մարդու ձայնը»: Կը բաժնուի երկու գլխաւոր տեսակներու սուր եւ թաւ: Այս գլխաւոր երկու տեսակներն ալ ունին իրենց տեսակները որոնցմով կը յօրինուին երաժշտական դաշնաւորումը (Harmonie).

52 Մարդկային ձայները, զանազան պարագաներու տակ փոփոխութիւններ կը կրեն: Տղայութեան ատեն ձայնը կ'ըլլայ սուր եւ յետոյ առնական ձայն եւ յաջորդաբար բամբ կամ թաւ:

Ծանօթ -- Չայները արձակելու ատեն բերնի բացուածքին եւ կեցուածքին ուշադրութիւն տալէ զատ բոլոր վարժութիւնները պէտք է կատարուին տօ էն մինչեւ ֆա:

Հարցումն — 1 Չայնալուծեան նշանները բանի՞ են. 2. Անոնք ի՞նչ արժէքներ ունին. 3. Ո՞ւր կը դրուին եւ որո՞նք են. 4. Չայնը ի՞նչ է. բանի՞ գլխաւոր ձայներ կան եւ ամենէն գործածական միջոցն ի՞նչ է. բնական ձայնը որն է եւ որը արուեստականը:

ՉԱՅՆԱԼՈՒԹԵԱՆ, ԿԵՑԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԵՐԱՆԳԱՒՈՐՈՒՄԻ
Վ Ա Ր Ժ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Դ Ե Ր

Ա.

Բ.

Գ.

Ուսուցիչն. — Վերոգրեալ վարժութիւնները նախ պէտք է կարդացուին, չափերը զարնելով, յետոյ նոյն դրութեամբ հեզել եւ երգել ձայնանիշերուն տակը բառերը ղնելով:

Դ Ա Ս Ժ Բ.

ՉԱՅՆԱՄԻՋՈՑ "INTERVALE,"

53. Ձայնանիշերու միջեւ եղած աստիճանական հեռաւորութիւնը կը կոչուի ձայնամիջոց

54. Ձայնամիջոցը ձայներու աստիճանները կը բաժնէ իրարմէ, եւ այս բաժանումով կը կազմուին ձայնամիջոցներն որոնք ունին իրենց յատուկ անունները:

Unisson

Ա. Միջոցը՝ կը կոչուի կրկնաձայն, որ միեւնոյն միջոցներուն կը կրկնուին ձայները:

Seconde

Բ. Միջոցը՝ որուն հեռաւորութիւնը երկու աստիճան է կը կոչուի երկրորդ միջոց:

Tierce

Չեռաւորութիւն 3

Գ. Միջոցը՝ որուն հեռաւորութիւնը երեք աստիճան է կը կոչուի երրորդ միջոց:

Quarte

Չեռաւորութիւն 4

Դ. Միջոցը՝ որուն հեռաւորութիւնը չորս աստիճան է կը կոչուի չորրորդ միջոց:

Quinte

Չեռաւորութիւն 5

Ե. Միջոցը՝ որուն հեռաւորութիւնը հինգ աստիճան է կը կոչուի հինգերորդ միջոց:

Sixte
Հեռաորութիւն 6

2. Միջոցը՝ որուն հեռաորութիւնը վեց աստիճան է կը կոչուի վեցերորդ միջոց:

Septième
Հեռաորութիւն 7

է. Միջոցը՝ որուն հեռաորութիւնը եօթը աստիճան է կը կոչուի եօթերորդ միջոց:

Octave
Հեռաորութիւն 8

Ը. Միջոցը որուն հեռաորութիւնը ութ աստիճան է կը կոչուի ութերորդ միջոց:

ՉԱՅՆԱՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ, ՎԱՐՃՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրահ. 64. — 1. Առաջին միջոցէն սկսեալ մինչեւ վերջին ութեակով կազմեցէք խառն վարժութիւններ. 2. Գարդացէք, հեզեցէք եւ երգեցէք՝ բառեր ղնելով. 3. Չափերու հետ զորձածեցէք նաեւ լուծեան նշաններ.

Ուսուցչին.— Չայնամիջոցներու կազմութեանց ատեն ուշադրութիւն ընել պատահած ծայրի աստիճանական ելեւէջերուն. Իսկն կազմութեանց ատեն ամէն ծայնանիշէն սկսեալ պէտք է ութեակ մը կազմելով բացատրել octave յունական բառին կատարած զիրը եւ եղանակաւորումներու մասին արտայայտուելու ճիշդ ժամանակն է. Վարժութիւնները միշտ ջուրթակով եթէ կարելիութիւն կայ.

ԴԱՍ ԺԳ.

ՉԱՅՆԱՇԱՐԲ “GAMNES,”

55. Չայնանիշերու յաջորդական շարքերը կը կոչուին ծայնաշարք եւ այդ շարքերով կը յօրինուին եղանակներ :

56. Ո եւ է ծայնաշարք կը բաղկանայ ութը ծայնանիշերէ. ութը երրորդ ծայնանիշը առաջինին կրկնումն է աւելի բարձր ծայնով եւ այսպէս կը կազմուի ծայնաշարքը :

57. Երաժշտական եօթը ծայնանիշերով կը կազմուին շատ մը ծայնաշարքեր եւ որոնցմով կը կազմուին սուր, միջակ, թաւ եւլն. ծայներ. այսինքն՝ երաժշտական ներդաշնակութիւնը :

58. Իւրաքանչիւր ձայնաշարք որ ութը ձայնանիշերէ կը բաղկանայ, այդ ձայնանիշերուն մէջ եղած միջոցը կը կոչուի ձայնական աստիճան :

59. Իւրաքանչիւր ութեակի ձայնական աստիճանները իրարու հաւասար չեն, այնպէս որ իւրաքանչիւր ութեակ կը բաղկանայ հինգ ամբողջ համագոր. ձայնական աստիճաններէ եւ երկու կիսածայն աստիճաններէ :

60. Իւրաքանչիւր ձայնաշարք ութեակ, որոնք ունին իրենց հինգ ամբողջ ձայները եւ երկու կիսածայները, անոնք իրարմէ ունեցած հեռաւորութիւնովը կը տարբերին իրարմէ անուններով եւ այս տարբերութիւնն է որ կ'ստեղծէ եղանակներու զանազանութիւնը :

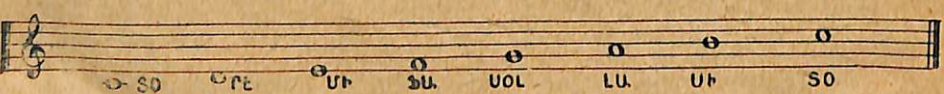

ՄԵԾԱԳՈՅՆ MAJEUR ԵՒ ՓՈՐՐԱԳՈՅՆ MINEUR ՁԱՅՆԱՇԱՐՔԵՐ

61. Ձայնաշարք ութեակները որոնք իբր խարիսխ «base» կը ծառայեն եղանակաւորումի, երկու տեսակ են. մեծագոյն ձայնաշարք եւ փոքրագոյն ձայնաշարք: Երկուքն ալ կը բաղկանան հինգ ամբողջ եւ երկու կիսածայներէ :

62. Մեծագոյն ձայնաշարքը բնականն է. եւ կը կազմուի հինգ ամբողջ եւ երկու կէս ձայներով, ձայնաշարք ութեակին երրորդ ձայնանիշը կ'ըլլայ կիսածայն եւ նոյնպէս եօթերորդ ձայնանիշը կ'ըլլայ կիսածայն :

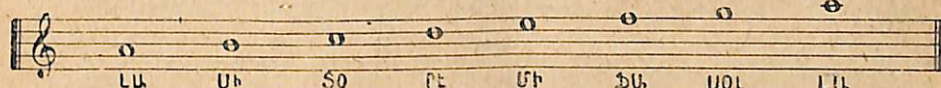
Ton Ձայն Ամբողջ Բ. Աստիճան Ամբողջ Գ. Աստիճան Ամբողջ Զ. Աստիճան Ամբողջ Ը. Աստիճան

Ամբողջ Ա. Աստիճան Ամբողջ Գ. Աստիճան Ամբողջ Ե. Աստիճան Ամբողջ Է. Աստիճան

63. Փոքրագոյն ձայնաշարքը արուեստականն է որ կը կազմուի հինգ ամբողջ եւ երկու կիսածայներով իսկ ձայնաշարք ութեակին երկրորդ ձայնանիշը կ'ըլլայ կիսածայն. նոյնպէս եօթներորդ ձայնանիշը կ'ըլլայ կիսածայն :

Ton Ձայն Գէս ձայն Բ. Աստիճան Ամբողջ Գ. Աստիճան Ամբողջ Զ. Աստիճան Ամբողջ Ը. Աստիճան

Ամբողջ Ա. Աստիճան Ամբողջ Գ. Աստիճան Ամբողջ Ե. Աստիճան Գէս Է. Աստիճան

Ծանօթ.— Մեծագոյն ձայնաշարքի իբր խարիսխ ձայնաշարքերու կրնանք ընդունիլ տօ էն սկսող ձայնաշարք ութեակը. եւ նոյնպէս փոքրագոյն ձայնաշարքի իբր խարիսխ կրնանք ընդունիլ Սօլ ով սկսող ձայնաշարք ութեակը :

Հրահանգ.— 1. Ձայնանիշերով ձայնաշարքերը կազմել ութեակը ունենալու համար. 2. Գազմել եօթը ձայնանիշերով եօթը ձայնաշարքեր, 3. Բոլոր միջոցներով կազմեցէք ձայնաշարքեր, 4. Գրեցէք ամբողջ եւ կէս ձայները զառ զատ, Գազմեցէք մեծագոյն եւ փոքրագոյն ձայնաշարքերը :

Հարցաւան.— 1. Ձայնաշարքը ի՞նչ է. 2. Ինչպէ՞ս կը կազմուի. 3. Որքա՞ն ձայնաշարքեր կրնան կազմուիլ. 4. Միջոցը ի՞նչ է. 5 Իւրաքանչիւր ձայնաշարքերու ձայնանիշերը հաւասար են. 6. Որո՞նք են մեծագոյն եւ փոքրագոյն ձայնաշարքերը եւ ի՞նչպէս կը կազմուին :

Ուսուցչի՞ն.— Մեծագոյն եւ փոքրագոյն ձայնաշարքերը աւելի գործնականապէս ցոյց տալու համար պատշաճ է բացատրութեան ատեն ունենալ դաշնակի մը ստեղնաշարք եւ կամ լարաւոր գործիներէն ջութակը, որուն վրայ ձայներու գիծեր կազմելով հնչեցնել կիսածայները եւ մատերու հեռաւորութիւնով ցոյց տալ ամբողջ ձայնէ մը կիսածայնին աստիճանական հեռաւորութիւնը. ինչպէս մանտլիներ ուր ձայները զատուած են արդէն իւրաքանչիւր ձայնաշարքին համեմատ :

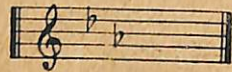
Դ Ա Ս Ժ Դ.

ԿԻՍՎԱՐ (ՉԱՅՆ) (BÉMOL) ԿԻՍՎԵՐ (ՉԱՅՆ) (DIÈSE)

64. Չայնաշարք ութնականերով եղանակներ կազմելու համար կը գործածուին կէս ձայն վեր եւ կէս ձայն վարը ցուցնող նշաններ, որոնք կը կոչուին կիսվեր (dièse) եւ կիսվար (bémol):

Եղանակաւորումի այս ձեւ նշանը կը կոչուի կիսվեր ձայն եւ կը դրուի գծերու, միջագծերու եւ յաւելուածական գծերու վարն ու վերը դրուող ձայնանիշերէն առաջ եւ կը ցուցնէ թէ այդ ձայնը իր բնական ձայնէն կէս ձայն վեր (բարձր) է:

Եղանակաւորումի այս ձեւ նշանը կը կոչուի կիսվար ձայն եւ կը դրուի հինգ գծերու, միջագծերու, եւ յաւելուածական գծերու վարն ու վերը դրուող ձայնանիշերէն առաջ եւ կը ցուցնէ թէ այդ ձայնը կէս ձայն վար (ցած) իջած է:

65. Եղանակաւորումի այս ձեւ նշանները երբ բանալիէն անմիջապէս ետքը դրուին, այդ պարագային կը կոչուին հաստատական (constituede). Իսկ երբ բանալիներէն հետուի ձայնանիշերէն առաջ դրուին այդ պարագային կը կոչուին պատահական (accidentels):

66. Երաժշտական եօթը ձայնանիշերու համեմատ կան նաեւ եօթը կիսվեր եւ եօթը կիսվար նշաններ եւ իրենց աստիճանական շարքերով կ'ստանան ձայնանիշի անուններ եւ կը կոչուին. Փա կիսվեր (տիէզ) սի կիսվար (պէմոլ):

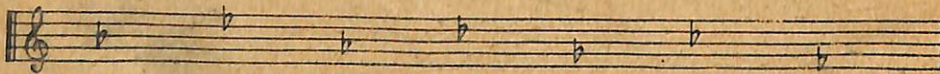
Փա կիսվեր (dièse) սոլ կիսվեր մի կիսվեր սի կիսվեր

սո կիսվեր ըէ կիսվեր լա կիսվեր

Ծանօթ. — Կիսվեր տիէզ անունին համաձայն կը շարուին ձայնաշարքին հակառակ կողմի աստիճաններուն համահաւասար եւ կէսվար ձայները ֆա էն սկսելուն համար առաջինը ֆա կիսվերն է որ կը գտնուի հինգերորդ գծին վրայ:

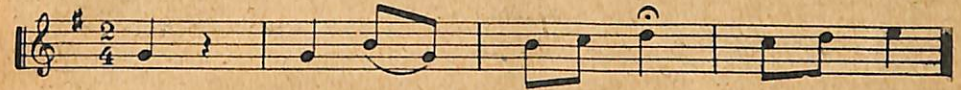
սի կիսվար լա կիսվար սոլ կիսվար ֆա կիսվար

մի կիսվար ըէ կիսվար սո կիսվար

ԾԱՆՈԹ. — Կիսվարը իր անունին համաձայն կը շարուի երրորդ գծի սի ի աստիճանէն:

67. Երբ եղանակաւորումի ո եւ է նշան մը կը դրուի բանալիէն ետք՝ կը ցուցնէ թէ այդ ձայնաշարքի մէջ գտնուող բոլոր միեւնոյն աստիճանի վրայ դրուած ձայնանիշերը կիսվեր են կամ կիսվար. եւ կը կոչուին հաստատական նշաններ: Իսկ եթէ ո եւ է ձայնանիշէ մը առաջ դրուի այդ պարագային միայն իրմէ ետք եկող ձայնանիշը կիսվեր կամ կիսվար կ'ըլլայ եւ կը կոչուի պատահական:

ԾԱՆՈԹ. — Վերի օրինակին մէջ կիսվեր տիէզ նշանը դրուած է բանալիէն ետք՝ ուրեմն այս կտորին մէջ բոլոր ֆաերը կէս ձայն բարձր պիտի ունենան. այս ձեւը հաստատական կը կոչուի:

ԾԱՆՈԹ. — Վերի օրինակին մէջ կիսվար պէմոլ նշանը դրուած է բանալիէն ետք, ուրեմն՝ այս կտորին մէջ գտնուած բոլոր սի երբ կէս ձայն վար, (ցած) պիտի ունենան, եւ այս ձեւն ալ կը կոչուի հաստատական:

68. Եղանակաւորումի նշանները առանձին չեն գործածուիր, այսինքն մինակ մէկ տիէզ կամ պէմոյով չէ որ եղանակները կը կազմուին, այլ շատ անգամ երկու, երեք, չորս եւ այլն. տիէզ կամ պէմոյներով կը կազմուին եղանակներ :

Երկու կիսներ երեք կիսվար չորս կիսներ հինգ կիսվար վեց կիսներ

ԾԱՆՕԹ. — Վերի օրինակին մէջ կիսներ տիէզը դրուած է ֆաէն առաջ, ուրեմն՝ մինակ ֆաէն է որ կէս ձայն վար պիտի ունենայ եւ կոչուի պատահական :

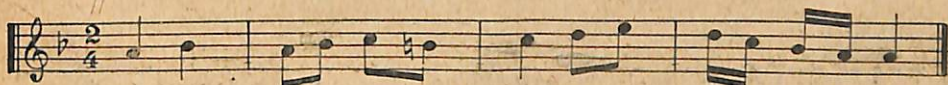
ԾԱՆՕԹ. — Վերի օրինակին մէջ կիսվար պէմոյը դրուած է միէն եւ յաէն առաջ, ուրեմն՝ միակ մին եւ յան կիսվար ձայն պիտի ունենան՝ եւ կոչուին պատահական :

69. Եղանակաւորումի համար ո եւ է երաժշտական կտորի մը մէջ հաստատական նշան մը, կիսներ կամ կիսվար ունենալէն զատ՝ միեւնոյն կտորին համար կրնայ գործածուիլ պատահական կիսներ կամ կիսվար նշանները :

ԾԱՆՕԹ. — Վերի օրինակին մէջ սի կիսվարը (պէմոյը) հաստատական է եւ այս կտորին մէջ գտնուած սի երը կէս ձայն վար պիտի ըլլան. իսկ պատահական կիսվարը որ սիէն առաջ դրուած է եւ ֆաէն առաջ կիսներ դրուած է միակ իրենցմէ ետքը եկող ձայնանիշը պիտի ըլլայ կէս ձայն վեր կամ վար :

70. Եղանակաւորումի երկու կիսներ եւ կիսվար նշաններէն զատ կան նաեւ ձայնադարձ կոչուած նշան մըն ալ որ միշտ պատահական է եւ կը դրուի ձայնանիշերէն առաջ եւ իրմէ ետքը եկող ձայնանիշը կը վերածէ բուն ձայնին :

ԾԱՆՕԹ. — Վերի օրինակին մէջ բանալիէն ետք դրուած է կիսվար հաստատական նշան եւ գտնուած բոլոր սի երը կիսվար պիտի ըլլան. իսկ ձայնադարձը (պէքար) պատահական նշան մըն է եւ երկրորդ սին կը վերածէ իր բնական ձայնին :

ՀԱՐՑԱՐԱՆ. — 1. Եղանակաւորումի նշանները ի՞նչպէս կը գործածուին. 2. Այդ նշանները ի՞նչ արժէք կը ներկայացնեն. 3. Եթէ բանալիէն ետք դրուի ի՞նչպէս կը կոչուի. 4. Եթէ ձայնանիշէ մը առաջ դրուի ի՞նչ կը կոչուի, ի՞նչ է ձայնադարձը եւ ի՞նչ արժէք ունի :

ՈՒՍՈՒՑՁԻՆ. — Այս օրինակներուն հետ միշտ նոր օրինակներ

կազմել տալը թէ աւելի հաճոյք եւ թէ աւելի գործնական առիթ մը պիտի ըլլայ. ինչպէս յիշած եմ կէս ձայնանիշերու վարժեցնելու համար միշտ, երաժշտական գործիքով պէտք է կատարուի եւ ցոյց տրուի մատերուն ունեցած հեռաւորութիւնը, մօտութիւնը որով ի յայտ կու գան տիէզ եւ պէմոյ ձայները:

Դ Ա Ս Ժ Ե.

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԶԱՅՆԱՇԱՐՔԵՐՈՒ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

71. Մեծագոյն ձայնաշարքերը որոնք եօթը ձեւ են, ունին իրենց յատուկ կիսվեր եւ կիսվար ձայները, որոնցմով կը կազմուին եղանակները եւ բոլորն ալ կը յիշուին իրենց անուններով:

Ա. ՏՈՒ ԶԱՅՆԱՇԱՐՔ ԳԱՄՄԵ ԴԵ ԴՈ

ԾԱՆՈԹ. — Վերի օրինակը մօ ի ձայնաշարքն է, եւ քանի որ ինք խարիսխը կը սեպուի ձայնաշարքերուն՝ այդ պատճառով կիսվեր կամ կիսվար չի դրուիր, եւ կը պահէ իր հինգ ամբողջ ձայները եւ երկու կիսաձայները:

Բ. ԲԷ Ի ԶԱՅՆԱՇԱՐՔ ԳԱՄՄԵ ԴԵ ԲԷ

ԾԱՆՈԹ. — Վերի օրինակին մէջ երկու կիսվեր (տիէզ) դրուած է բանալիէն ետք. այդ կը ցուցնէ թէ Բէ ի ձայնաշարքը կը կազմուի հինգ ամբողջ եւ երկու կէս ձայներէ:

Գ. ՄԻ Ի ԶԱՅՆԱՇԱՐՔ ԳԱՄՄԵ ԴԵ ՄԻ. (ԲԵՄՈԼ)

ԾԱՆՈԹ. — Վերի օրինակին մէջ երեք կիսվար (պէմոյ) դրուած է բանալիէն ետք. այդ կը ցուցնէ թէ մի ի ձայնաշարքին մէջ երեք կիսվար ձայն կայ:

Դ. ՖԱ Ի ԶԱՅՆԱՇԱՐՔ ԳԱՄՄԵ ԴԵ ՖԱ

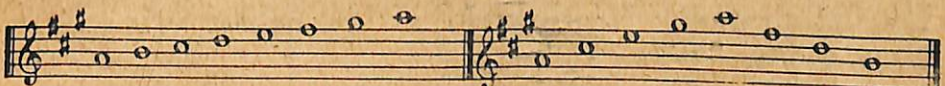
ԾԱՆՈԹ. — Վերի օրինակին մէջ կիսվար մը դրուած է բանալիէն ետք, եւ կը ցուցնէ թէ ֆա ի ձայնաշարքին մէջ մէկ կիսվար ձայն կայ:

Ե. ՍՈԼ Ի ԶԱՅՆԱՇԱՐՔ ԳԱՄՄԵ ԴԵ ՍՈԼ

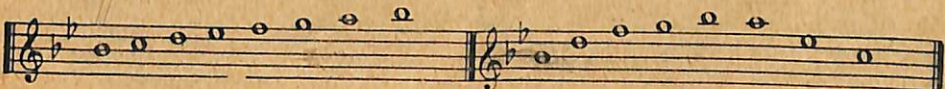

ԾԱՆՈԹ. — Վերի օրինակին մէջ մէկ կիսվեր դրուած է բանալիէն ետք, եւ կը ցուցնէ թէ՛ սօլի ձայնաշարքին մէջ մէկ կիսվեր տիէզ կայ:

Զ. ԼԱ Ի ԶԱՅՆԱՇԱՐՔ ԳԱՄՄԵ ԴԵ ԼԱ

ԾԱՆՈԹ. — Վերի օրինակին մէջ երեք կիսվեր (տիէզ)ներ դրուած են. այդ կը ցուցնէ թէ լա ի ձայնաշարքը կը կազմուի երեք կիսվեր ձայներով:

ԾԱՆՈԹ. — Վերի օրինակին մէջ երկու կիսվար (պէմոյ)ներ դրուած են այդ կը ցուցնէ թէ սի ի ձայնաշարքին մէջ երկու կիսվար պէմոյներ կան:

ԿԱՐՅԵՒՈՐ. Զայնական երաժշտութեան սի պէմոյ ձայնաշարքը չի գործածուիր, քանի որ մարդուս բնական ձայնը չի կրնար բարձրանալ. մենք եօթը ձայնաշարքերուն քանակին ուժ տալու համար դրած ենք այս վերջինը:

ՀԱՐՑԱՐԱՆ. — 1. Զայնաշարքերը քանի՞ տեսակ են: 2. Իւրաքանչիւր ձայնաշարք ի՞նչպէս կը կազմուի: 3. Կիսվեր եւ կիսվար ձայները ինչո՞ւ համար կը գործածուին: 4. Կիսվեր եւ կիսվար ձայներու հեռաւորութիւնը աստիճանական ի՞նչ տարբերութիւն կը ներկայացնեն:

ԾԱՆՈԹ. — Թէեւ վերոգրեալ ձայնաշարքերէն դուրս կան նաեւ շատ մը ձայնաշարքեր բայց անոնց համար երկրորդ տարուան դասընթացքին մէջ արտայայտուիլը աւելի պատշաժ սեպած ենք:

ՈՒՍՈՒ ՅՁԻՆ. — Վերոգրեալ ձայնաշարքերը բացատրուած պարագային միշտ ցոյց տալու է թէ ինչպէս իւրաքանչիւր ձայնաշարք կը բաղկանայ հինգ ամբողջ ձայներէ եւ երկու կիսածայներէ. եւ տիէզները եւ պէմոյները ի՞նչ ազդեցութիւն կունենան: Եղանակներ կազմել տալ նաեւ իրենց ցոյց տալու համար եղանակներու փոփոխութիւնը. եւ ասոնց բոլորը ինչպէս միշտ թելադրած են, պէտք է կատարուին երաժրտական գործիքով. անշուշտ նախնորելի է դաշնակը:

Դ Ա Ս Ժ Զ.

ԲՈՂԱԴԻԲԱԼ ԶԱՓԵՐ (MESURES COMPOSÉES)

72. Բաղադրեալ չափերը կը կազմուին պարզ չափերէ եւ անոնք ալ պարզ չափերուն նման կը դրուին բանալիէն ետք, համարելի եւ յայտարարի ձեւերով, եւ անոնց պէս մին կը ցուցնէ ժամանակը եւ միւսը ժամանակի բաժանումները:

73. Բաղադրեալ Չափերը կը կազմուին ձայնանիշերու միեւնոյն արժէքներով եւ արժէքները միանալով կը կազմուին մասեր եւ այդ մասերը կը ներկայացնեն մէկ արժէք. որ կը կոչուի ժամանակի արժէք:

մէկ ժամանակի արժէք ունի

մէկ ժամանակի արժէք ունի

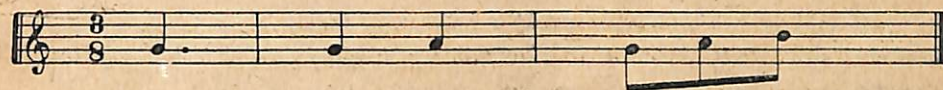
մէկ ժամանակի արժէք ունի

մէկ ժամանակի արժէք ունի

մէկ ժամանակի արժէք ունի

74. Բաղադրեալ չափերու տեսակները շատ են բայց անոնցմէ ամէնէն գործնականը 2/8րդ 3/8րդ եւ 3/8րդն է:

ՀԱՐՑԱՐԱՆ. — 1. Բաղադրեալ չափը ի՞նչ է. 2. Ի՞նչպէս կը կազմուի. 3. Երեք եւ վեց ձայնանիշերը իրարու միացած ժամանակական ի՞նչ արժէք կը ներկայացնեն:

ԾԱՆՈԹ. — Ինչպէս դիտել տուած ենք բաղադրեալ չափերը շատ են բայց այս տարուան դասընթացքին համար երեք տեսակները բաւական են եւ արդէն միեւնոյն ատեն ամենէն գործածականներն են:

Դ Ա Ս Ժ Ե.

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԹԱՅՔ (MOUVEMENT)

74. Երաժշտութեան մէջ ընթացքը երկու կերպերով կը կատարուի. առաջինը ընթացք կը կոչուի եւ երկրորդը ձայներանգ:

75. Երաժշտութեան մէջ եղանակի մը աւելի կամ պակաս արագութիւնը ցոյց տալու համար կը գործածուին շատ մը բառեր որոնք կը կոչուին եղանակին ընթացքը. այդ բառերը իտալերէն են եւ կը հընչուին իտալերէն լեզուի առողանութեան նման:

Բապիւրէն	Համառօտագրք.	Հայերէն	Նշանակութիւն
Largo	Չուշի	Լարգօ	Լայն
Lento	,	Լընտօ	Յամբ
Adagio	Adg.	Ատաճիօ	Աւելի յամբ, յուշիկ
Larghetto	Չուշի	Լարկիտօ	Հանդարտ
Andante	And.	Անտանթէ	Հեշտաձայն
Andantino	Ando.	Անտանթինօ	Նուազ յամբ
Moderato	Mod.	Մօտէրաթօ	Չափուար
Allegretto	Allo.	Ալեկրիթօ	Նուազ արագ.
Vivace	Չուշի	Վիվաչէ	Եռանդուն
Presto	,	Քրեսթօ	Երագ
Prestissimo	,	Քրեսթիսիմօ	Ամենաարագ
Alegro	All.	Ալեկրօ	Արագ.

ՄԱՆՈՅ.— Երաժշտութեան մէջ ընթացքի յատկացուած ձեւեր շատ կան եւ այդ ձեւերուն ընթացքը համեմատական ձեւեր կ'առնեն չափական դրութեան հետ :

76. Երաժշտութեան մէջ ո եւ է կտորի մը զօրաւոր կամ տկար մասերը կը յատկորոշուին զանազան բառերով որոնց ամէն մէկը կը յայտնեն որոշ ձեւեր եւ կը կոչուին Չայներանգ (Nuance):

Իտալերէն	Համառօտագրք.	Հայերէն	Նշանակութիւն
Rallentando	Rall	Ռալենթենտո	Դանդաղութեամբ
A tempo	Չաւնի	Ա թամբո	Նախկին ընթացք
Gracioso	Չաւնի	Կրաչիօզո	Շոքրհալի
Sostunuto	Sost	Սօսթենտօ	Չերձ
Poco-a-poco	Չաւնի	Քօքօպօքօ	Գիչ առ քիչ
Subito	Չաւնի	Սուպիթօ	Յանկարծական
Risoluto	Չաւնի	Ռիզօլիթօ	Լուծեալ
Maestoso	Չաւնի	Մաէսթօզօ	Համարձակ
Perdendosi	Չաւնի	Քերտենթօզի	Վետմ, պայծառ.
Piano	P.	Քիանօ	Մալտրելով
Pianissimo	P. p	Քիանիսիսօ	Մեղմ
Forte	F	Ֆօրթէ	Աւելի մեղմ
Fortissimo	F F	Ֆօրթիսիսօ	Հզօր, ուժով
Mezzo forte	M F	Մեձօ ֆօրթէ	Ուժգին
Mezza voce	M. V	Մեձա վօյէ	Կէս ուժ
Gresscendo	Gres	Գրէչչանտօ	Կէս չայն
Decrescendo	Decres	Տէզզէչանտօ	Աճեցեալ
Diminuando	Dim	Տիմինիլենտօ	Նուաղութիւն
Legato	Leg	Լեգատօ	Միացած
Leggieramento	Legg	Լեգիէրամենթօ	Քերթնւորէն
Animato	Չաւնի	Անիմատօ	Ոգեւորութեամբ
Dolce	Չաւնի	Տօլլէ	Մեղմօրէն
Ad libitum	Adl	Ատլիպիթօմ	Կամային համաձայն

Վ Ե Ր Ձ

80 ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՉԱՅՆԱՇԱՐԳԻ ՕՐԻՆԱԿ

Lento

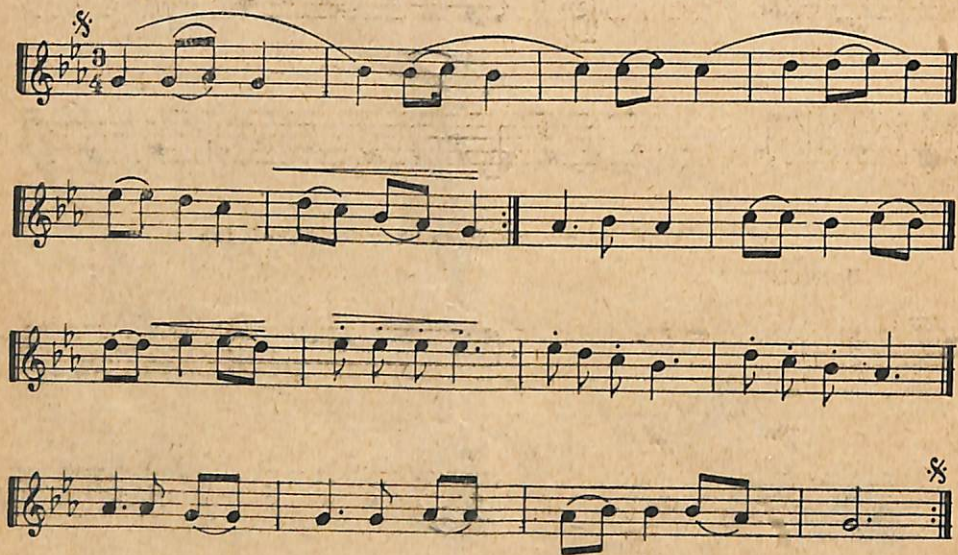
ԸԷ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՉԱՅՆԱՇԱՐԳԻ ՕՐԻՆԱԿ

Andante

ՄԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՉԱՅՆԱՇԱՐԻՑԻ ՕՐԻՆԱԿ

Andanté

ԾԱՆՍԹ. - Եօթը ձայնաչարքերու օրինակները նախ երգել ա. օ. իւ. ու ա. օա ձայներով եւ հտըը՝ տակը բառեր դնել եւ այդպէսով երգել:

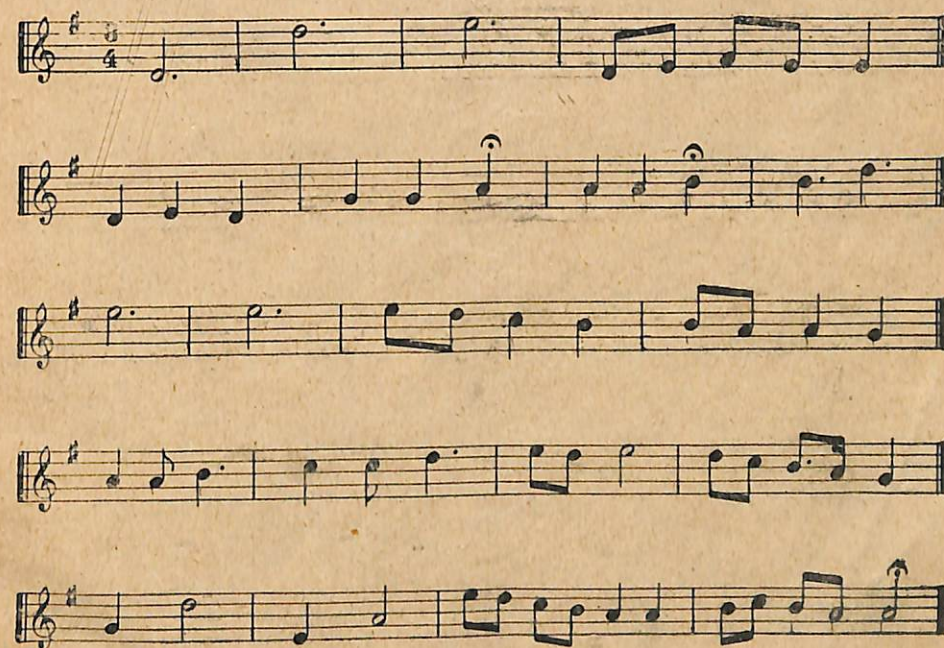
ՅԱ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՉԱՅՆԱՇԱՐԻՑԻ ՕՐԻՆԱԿ

Lentemento

ՅՕԼ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՉԱՅՆԱՇԱՐԻՑԻ ՕՐԻՆԱԿ

Moderato

ԼԱ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԶԱՅՆԱՇԱՐԻՒ ՕՐԻՆԱԿ

Allegretto

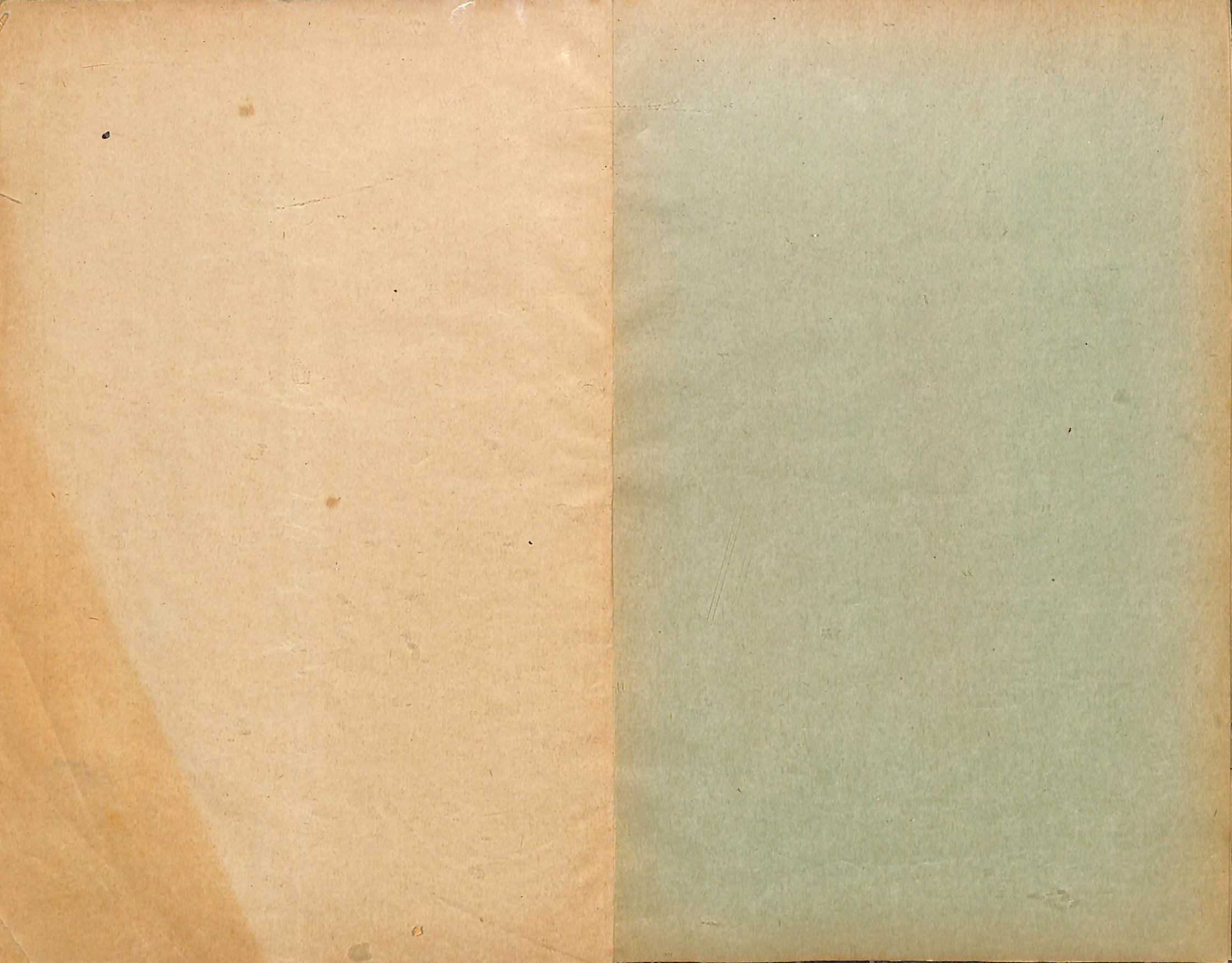
The first piece, 'Allegretto', is written on five staves of music. It begins with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The music is in a 4/4 time signature. The first staff contains the first measure, which starts with a treble clef, a key signature of two sharps, and a 4/4 time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. The second staff contains the second measure, which includes a repeat sign. The third staff contains the third measure. The fourth staff contains the fourth measure, which includes a fermata over the final note. The fifth staff contains the fifth measure, which includes a fermata over the final note.

ՄԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԶԱՅՆԱՇԱՐԻՒ ՕՐԻՆԱԿ

Tempo

The second piece, 'Tempo', is written on four staves of music. It begins with a treble clef and a key signature of one flat (Bb). The music is in a 4/4 time signature. The first staff contains the first measure, which starts with a treble clef, a key signature of one flat, and a 4/4 time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. The second staff contains the second measure, which includes a repeat sign. The third staff contains the third measure. The fourth staff contains the fourth measure, which includes a fermata over the final note.

9-12

« Ազգային գրադարան

NL0307398

3961

78

9-31